

Dienst Landbouwvoorlichting pakt boerderijautomatisering aan

Bert Snel

Beleidsmedewerker sector Rundveehouderij
Dienst Landbouwvoorlichting
Postbus 174, 3454ZK De Meern
telefoon 03406-95366
fax 03406-61124

Referaat

De automatisering op de boerderij heeft betrekking op proces automatisering en de informatievoorziening aan de veehouder. De DLV-bedrijfsdeskundige stelt voor de veehouder een advies op hoe hij/zij op het bedrijf de automatisering het beste kan inzetten, met het doel de bedrijfsvoering te ondersteunen.

Daarnaast geeft de bedrijfsdeskundige begeleiding bij het gebruik van de informatie uit de geautomatiseerde systemen naar de bedrijfsvoering. Analyse van de cijfers kan aanleiding zijn om de bedrijfsvoering aan te passen, teneinde het bedrijfsresultaat te verbeteren. De conclusie is dat begeleiding het gebruik en de toepassing in de melkveehouderij stimuleert. In een pilot-project werkt de DLV verdere toepassing in de automatisering uit op melkveehouderijbedrijven.

Trefwoorden: boerderijautomatisering, begeleiding

Inleiding

Bij de start in 1990 heeft de DLV 20 bedrijfsdeskundigen ingezet voor de automatisering op de melkveehouderijbedrijven. Na de opleiding hebben zij de veehouders geadviseerd bij de aanschaf van apparatuur, software en het gebruik van externe computersystemen. Door de opgedane ervaringen in de aanloopperiode maken ze nu voor veehouders een plan voor automatisering op zijn bedrijf en geven advies bij de aanschaf van apparatuur (het boerderijautomatiseringsplan). Daarnaast geeft de DLV voorlichting over en begeleiding bij het landbouwkundige gebruik en de toepassing van cijfers uit de managementsystemen (begeleiding managementsysteem). In dit artikel zal de inhoud van het plan en de begeleiding verder uitgelegd worden. Vervolgens wordt ingegaan op hoe nieuwe ontwikkelingen het best kunnen worden toegepast voor het gebruik in de bedrijfsvoering.

DLV-boerderij-automatiseringsplan

Aanleiding

De automatisering op de melkveehouderijbedrijven beperkt zich niet alleen meer tot de zogenaamde procesautomatisering, maar ook steeds meer tot de geautomatiseerde gegevensverwerking. Dit kan zowel door externe computers als op het bedrijf zelf (personal computer met managementsysteem). Koppeling tussen proces- en bedrijfscomputer behoort tegenwoordig tot de mogelijkheden evenals datacommunicatie via netwerken. Dit geeft aan dat de veehouder bij de automatisering van alle

beschikbare informatie voor zijn bedrijfsvoering heel wat beslissingen dient te nemen omdat er steeds diverse mogelijkheden zijn om in de behoefte te voorzien. Voor de manager van een specifiek bedrijf is het van belang dat de juiste informatie wordt aangeleverd die nodig is om de juiste beslissingen te nemen. Reden voor DLV om dit met de veehouder gericht door te nemen.

Inhoud

De inhoud van de voorlichting bij het maken van een plan is afgestemd op de ondernemer die wil beginnen met automatiseren en/of de automatisering wil uitbreiden. In de voorlichting en de begeleiding komen de volgende onderdelen aan de orde:

- inventarisatie van een aantal bedrijfsgegevens/resultaten teneinde na te kunnen gaan welke toepassingen verbetering kunnen opleveren in de bedrijfsvoering door automatisering, en welke gezien de bedrijfsopzet mogelijk zijn;
- beschrijving van de huidige apparatuur. Dit is van belang voor de verdere aankoop/aanschaf i.v.m. de koppelbaarheid van systemen en om overlap in de verzameling van de gegevens te kunnen voorkomen;
- de huidige gegevensverzameling. De belangrijkste kengetallen worden geïnventariseerd per systeem. Het doel daarbij is na te gaan of de huidige beschikbare informatie inderdaad gebruikt wordt;
- de bedrijfsdoelen van de veehouder, bv. veel vrije tijd of een zo hoog mogelijk inkomen, toekomstige veranderingen

Ervaringen

De ervaringen met het maken van boerderij automatiseringsplannen zijn positief. Enkele punten die bij de uitgebrachte adviezen zijn opgevallen:

- de veehouder wil overhaast tot aanschaf van apparatuur voor automatisering overgaan zonder dat hij op de hoogte is van de mogelijkheden van het systeem en wat hij er mee kan. In die gevallen wordt de ondernemer aangeraden zich eerst meer te oriënteren op de toepassingsmogelijkheden;
- het is van belang dat de veehouder in de huidige situatie zijn gegevens en administratie systeem goed bijhoudt, en de informatie daaruit ook weet te gebruiken. De ondernemer die tot aanschaf wil overgaan zal zich moeten realiseren dat het systeem

alleen maar info oplevert als de invoer goed verzorgd is; er moet een duidelijk advies gegeven worden hoe tot aanschaf over te gaan. Daarbij wordt vaak een stappenplan gemaakt voor aanschaf, rekening houdend met de technische ontwikkelingen en de afstemming van apparatuur en programmatuur.

BMS-begeleiding

Aanleiding

Op dit moment beschikken circa 2000 melkveehouders over een management pakket. Het voornaamste gebruik is de dieradministratie (diergegevens, melkproductie, gezondheid en vruchtbaarheidsgegevens) en de verwerking tot kengetallen, rantsoenberekeningen etc. Door de leveranciers van software of dealers worden deze systemen aangeleverd en bij de veehouders geïnstalleerd. In de praktijk bleek het aantal gebruikers en het gebruik van de informatie uit de pakketten niet bevredigend. De getallen uit de systemen geven aanknopingspunten om de bedrijfsvoering te analyseren en daar waar mogelijk maatregelen door te voeren om de bedrijfsresultaten te verbeteren. Dit komt vaak onvoldoende uit de verf.

Daarvoor heeft de Dienst Landbouwvoorlichting begin 1991 leveranciers van bedrijfsmanagementpakketten benaderd. DLV en een aantal leveranciers stelden vast dat de begeleiding van gebruikers van een managementpakket de gebruiksmogelijkheden van dat pakket op bedrijfsniveau zal doen toenemen. Een gecoördineerde inzet van DLV en de leverancier zal de gebruiker van het pakket ondersteunen. Een belangrijk uitgangspunt daarbij is dat de te begeleiden pakketten rekening houden met de gemaakte uniformeringsafspraken, c.q. nog te maken afspraken.

Inhoud van de begeleiding

De DLV-begeleiding heeft betrekking op:

- Een 'starters-begeleiding' van de beginnende gebruiker. Deze is gericht op het instrueren ten aanzien van het praktisch landbouwkundig gebruik van het pakket en het vertalen van gegevens uit dit pakket naar bedrijfsbeslissingen. Tot de startersbegeleiding behoort niet de opleiding die nodig is om met een

pakket te leren werken. Dit wordt door de leverancier verzorgd.

- De begeleiding van gevorderde gebruikers, gericht op de landbouwkundige toepassing van het managementpakket in de gangbare bedrijfssituatie, en het ondersteunen van de veehouder bij het vertalen van bedrijfsbeslissingen in informatie-behoefte en gebruik van het pakket.

In het begin van de begeleiding ligt de nadruk nog voornamelijk bij de starters. Met de begeleiding is op kleine schaal gestart in 1991. Zodoende kon ervaring worden opgedaan hoe de begeleiding bij de veehouder het beste vorm kan krijgen.

Afspraken met leveranciers managementpakketten

De bedrijfsdeskundigen die de begeleiding verzorgen, hebben eerst een opleiding gehad van de leverancier/ontwikkelaar van een pakket. Daarbij zijn de mogelijkheden van het pakket doorgewerkt en is de interpretatie van de kengetallen, gegevens etc. naar de bedrijfsvoering gemaakt. Tot nu toe zijn deze opleidingen gevolgd voor de managementsystemen VeKuSoft-Uniform, RUBIS en ARGOS. Bij afwijkende uitkomsten van kengetallen is het van belang te kunnen analyseren hoe dit komt. Soms kan dit door achterliggende informatie uit het pakket. De bedrijfsdeskundige kent deze mogelijkheden uit de gevolgde opleiding.

Ervaringen

In het eerste jaar van de begeleiding zijn door de begeleiders en de deelnemende veehouders de nodige ervaringen opgedaan. De onderwerpen vruchtbaarheid, voeding en produktie hebben bij de veehouders de hoogste prioriteit. Voor de veehouders geldt:

- het is noodzakelijk voldoende tijd en aandacht te besteden aan de invoer van gegevens. Ook de mate van gedetailleerdheid is daarbij van belang. De veehouder en de begeleider gebruiken dit voor het analyseren van de kengetallen. Dit leidt tot een beter gebruik van het pakket;
- om de gegevens uit het systeem te gebruiken is het nodig overzichten/berekeningen te halen uit zijn pakket. De veehouder gebruikt hiervoor nog niet alle mogelijkheden. Daarna is een interpretatie van de gegevens nodig.

De bedrijfsdeskundige helpt de veehouder bij de interpretatie van de uitkomsten en geeft aan waar belangrijke afwijkingen voorkomen. De oorzaak hiervan wordt nagegaan. Bij een correcte invoer kan een analyse hiervan plaatsvinden en een verband worden gelegd met de bedrijfsvoering, een aantal dieren etc. Daarmee komen zaken aan het licht die de veehouder anders niet waren opgevallen, of als gewoon ervaart. De veehouder kan hiermee in zijn bedrijf aan de slag.

De bedrijfsdeskundige zelf leert ook. Door de regelmatige beoordeling van de kengetallen en de bijbehorende resultaten gaat hij zien hoe de samenhang tussen een aantal zaken is. Hij leert hoe een veehouder door zijn wijze van bedrijfsvoering een bepaald kengetal weet te realiseren, of omgekeerd.

Dit nu geeft de positieve wisselwerking. De informatie uit het pakket geeft de veehouder en begeleider een middel in handen om de bedrijfsvoering te verbeteren door gericht hiermee aan de slag te kunnen gaan.

Geïntegreerde Bedrijfs Informatiesystemen Melkveehouderij

De aandacht van de takorganisaties is tot nu vooral gericht geweest op de ontwikkeling en uniformering van programma's en gestandaardiseerde gegevensuitwisseling. De aanpak via projecten richt zich met name op een deel van de informatieverwerking door de veehouder. De gebruiksmogelijkheden van een volledige toepassing van alle bekende systemen op een bedrijf zijn in de praktijk nagenoeg niet bekend, en melkveehouders passen dit dan ook weinig tot niet toe. Dit laatste ook vanwege de snelle ontwikkelingen.

De DLV wil met de toepassing van een volledig systeem nu meer ervaring gaan opdoen. Samen met het IKC, Taurus en leveranciers wordt nu nagegaan hoe een geïntegreerd systeem eruit kan zien. Daarmee wordt beoogd dat de gegevens-vastlegging zo efficiënt mogelijk plaatsvindt. Er wordt naar gestreefd dat de informatie rechtstreeks vanuit externe computers, of vanuit procescomputers wordt aangeleverd en vastgelegd, zonder dat handmatige invoer nog nodig is. Deze gegevens kunnen dan vervolgens voor meerdere

toepassingen in de bedrijfsvoering worden gebruikt. In een aantal regio's zullen veehouders benaderd worden om een dergelijk Informatiesysteem te gebruiken.

Toepassing op een aantal bedrijven geeft de mogelijkheid om:

- ervaring op te doen met de begeleiding die een veehouder nodig heeft bij de toepassing van informatie uit een geïntegreerd systeem;
- ervaring op te doen bij de keuzes die een veehouder moet maken bij de aanschaf en hem daarin gericht te kunnen ondersteunen;
- knelpunten op te sporen bij de toepassing, zowel landbouwkundig als het technisch functioneren.

Conclusie

De ervaringen met de begeleiding zijn zodanig dat de DLV de begeleiding aan alle veehouders aanbiedt met een managementpakket. Door afspraken met een aantal leveranciers van management pakketten is de bedrijfsdeskundige goed op de hoogte van de mogelijkheden om de informatie te analyseren. Bij voldoende aandacht voor de invoer en het maken van overzichten met de kengetallen komt veel informatie boven tafel. Interpretatie daarvan met een deskundige levert veel aanknopingspunten om de bedrijfsvoering te verbeteren. De informatie die DLV opdoet bij de toepassing van geïntegreerde systemen op bedrijfsniveau kan zij samen met anderen op grotere schaal voor de veehouders inzetten.